

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros
organizacijos (EBPO)

Gairės daugiašalėms įmonėms

Lietuvos Nacionalinis
koordinacinis centras:
misija ir funkcijos

Andrius Bambalas
Lietuvos NKC Pirmininkas

EBPO Gairės daugiašalėms įmonėms ir atsakingo verslo standartai

Yra keletas instrumentų/metodikų, skirtų atsakingo verslo standartams nustatyti:

1. Pasaulinio atskaitingumo iniciatyva (Global Reporting Initiative);
2. JT pasaulinis susitarimas;
3. Verslo ir žmogaus teisių pagrindiniai principai, kuriais įgyvendinama JT sistema „Apsaugoti, gerbti, padėti“;
- 4. EBPO gairės daugiašalėms įmonėms;**
5. Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) 26000 standartas;
6. Tarptautinės darbo organizacijos trišalė deklaracija dėl daugiašalių įmonių ir socialinės politikos principų;
7. kitos pripažintos tarptautinės sistemos.

Gairėse nustatytos atsakingo įmonės elgesio principų ir standartų sritys

1. Bendroji įmonės politika
2. Informacijos teikimas
3. Žmogaus teisės
4. Darbo santykiai
5. Aplinkosauga
6. Kova su korupcija
7. Vartotojų apsauga
8. Mokslas ir technologijos
9. Konkurencija
10. Mokesčiai

EBPO atskirų sričių rekomendacijos

1. Atsakingų tiekimo grandinių žemės ūkio srityje išsamaus patikrinimo rekomendacijos;
2. Atsakingų tiekimo grandinių tekstilės bei avalynės srityje išsamaus patikrinimo rekomendacijos;
3. Atsakingų tiekimo grandinių nuo konfliktų nukentėjusiose ir didelės rizikos teritorijose išsamaus patikrinimo rekomendacijos;
4. Institucinių investuotojų atsakingo verslo elgesys;
5. Reikšmingo suinteresuotų asmenų įsitraukimo į iškase išgavimo sritį išsamaus patikrinimo rekomendacijos.

Nacionalinio koordinacinio centro veiklos prielaidos

- EBPO Gairės daugiašalėms įmonėms – vienintelis tarptautiniu mastu sutartas ir visapusiškas atsakingo verslo kodeksas, kurį **valstybės įsipareigojo** įgyvendinti ir skatinti.
- Gairės išreiškia 48 EBPO ir ne-EBPO narių bendras vertybes.
- Gairės tiesiogiai prisideda prie JT Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo: skatina įmonių teigiamą indėlį į ekonomikos, aplinkosaugos ir socialinę pažangą.
- Gairių įgyvendinimo užtikrinimui valstybės įsipareigoja įsteigti nacionalinius koordinacinius centrus – Lietuvos NKC

Lietuvos NKC veiklos istorija

2003 m. – įsteigtas Lietuvos NKC.

...

...

2014 m. – Lietuvos NKC reformuotas, pakeista struktūra.

2016 m. – paskirti nauji reformuoto Lietuvos NKC dalyviai.

2017 m. – reformuotas Lietuvos NKC pradeda aktyvią veiklą.

Lietuvos NKC struktūra

Nepriklausomi ekspertai

- Pagrindinis centro organas;
- Veikia savanoriškos veiklos sutarčių pagrindu;
- Dėl sutarties sudarymo galutinį sprendimą priima Ūkio ministras;
- Kadencija – 4 metai

Nariai:

- Andrius Bambalas (Pirmininkas)
- Audronė Alijošaitė
- Dr. Feliksas Petrauskas
- Prof. dr. Raimundas Moisejevas
- Dr. Nerijus Kasiliauskas

Patariamasis komitetas

- Patariamasis centro organas;
- Su Ūkio ministerija nesieja sutartiniai santykiai;
- Dėl patariamojo komiteto sudėties galutinį sprendimą priima Ūkio ministras.
- Kadencija – 4 metai

Nariai:

- Jurga Aleknienė – Aplinkos ministerija
- Aurelija Giedraitytė – Teisingumo ministerija
- Rūta Jursaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Mindaugas Mazylis – Finansų ministerija
- Jolita Meškelytė – Teisingumo ministerija
- Darius Mickevičius – Teisingumo ministerija
- Dalia Kreivienė – Užsienio reikalų ministerija
- Matas Stankevičius – Užsienio reikalų ministerija

Sekretoriatas

- Centrą veiklos administravimą užtikrina Ūkio ministerija.

Nariai:

- Karolis Kitovas

Lietuvos NKC misija ir funkcijos

Lietuvos NKC misija:

Padėti laikytis atsakingo verslo elgesio ir sudaryti galimybes spręsti nesutarimus dėl Gairių laikymosi.

Lietuvos NKC funkcijos:

1. Skatinti Gairių žinomumą ir teikti rekomendacijas jų įgyvendinimui.
2. Spręsti dėl pareiškimų apie įmonės elgesio atitiktį Gairėse nustatytiems atsakingo verslo standartams (individualūs atvejai).
3. Vykdyti tarptautinį bendradarbiavimą su EBPO ir kitų valstybių NKC

Lietuvos NKC veiklos principai

1. Matomumas – viešas informacijos apie Gaires teikimas, siekiant didinti žinomumą apie Gaires ir skatinti jų įgyvendinimą.
2. Prieinamumas – lengva prieiga ir paprastas susisiekimas su NKC, kuris yra atviras diskusijoms su visomis šalimis ar suinteresuotais asmenimis.
3. Skaidrumas – NKC procedūrų viešas skelbimas ir pasiekiamumas.
4. Atskaitingumas – NKC neutralumas ir šališkumo santykiuose su suinteresuotais asmenimis, konkrečių atvejų ar sklaidos veikloje vengimas

Individualių atvejų vertinimas

Pradinis įvertinimas

Sprendžiama priimti ar atmesti skundą
~ 3 mėn. nuo skundo pateikimo

Mediacija / tyrimas

Kuomet skundas priimamas, NKC pasiūlo šalims dialogo/mediacijos procedūrą. Jei mediacija nepavyksta – NKC atlieka skundo tyrimą
~ 6 mėn.

Galutinė ataskaita

Jei mediacijoje pasiekiamas sprendimas – NKC paskelbia apie procesą; jei ne – NKC paskelbia apie procesą ir skunde nurodytų aplinkybių tyrimo rezultatus
~ 3 mėn.

Įvertinimas / ir susitarimo priežiūra

Šalys yra skatinamos pateikti savo atsiliepimus apie procesą / mediacijoje pasiekto sprendimo atveju – pateikti informaciją apie jo vykdymą

Individualių atvejų vertinimas

Individualaus atvejo vertinimo tikslas – padėti pareiškėjui (NVO, vietos bendruomenei, darbuotojams ar juos atstovaujantiems subjektams ar kitiems suinteresuotiems asmenims) ir įmonei pasiekti susitarimą, kuriuo bus užtikrintas atsakingas įmonės elgesys (mediacija) arba įvertinti įmonės elgesį pagal Gairėse nustatytus atsakingo verslo standartus (tyrimas) ir viešai paskelbti tokio vertinimo išvadas.

Kuo Gairės svarbios įmonėms?

Gairės yra visapusiškas įrankis padedantis verslui laikytis atsakingo verslo standartų.

Įmonėms atsakingo verslo reikalavimai yra svarbūs dėl šių priežasčių:

- Vidinės:
 - išvengti teisinių ir finansinių rizikų;
 - Apsaugoti įmonės reputaciją;
 - Išlaikyti nusistatytus standartus ir darbuotojų lūkesčius.
- Išorinės:
 - Reguliaciniai reikalavimai;
 - Dalyvavimas tiekimo grandinėse ir klientų praradimas.

Kodėl įmonės turėtų laikytis atsakingo verslo standartų?

Išorinės priežastys – pavyzdžiai

Reguliaciniai instrumentai užsienyje, pagal kuriuos, neatsižvelgiant į Gaires, galima prarasti klientus:

1. Dodd Frank akto (JAV) 1502 str. išsamus patikrinimas dėl mineralų (alavas, tungstenas, tantalumas ir auksas) iš konfliktų zonų (DKR) tiekimo grandinių (nuo 2020 m. 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) 2017/821);
2. Prancūzijos Išsamaus patikrinimo įstatymas – įmonės turi būti pasirengusios ir nuolatos vykdyti išsamaus patikrinimo planą žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių, aplinkos apsaugos aspektu, kurio metu turi būti tikrinamos ir tiekimo grandinės;
3. 2014 m. spalio 22 d. direktyva Nr. 2014/95/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2013/34/ES nuostatos dėl tam tikrų didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo – socialinės atsakomybės ataskaita.

Kodėl įmonės turėtų laikytis atsakingo verslo standartų?

Išorinės priežastys – pavyzdžiai

Reguliaciniai reikalavimai Lietuvoje:

Didelės viešo intereso įmonės ar jų grupės, kurių darbuotojų skaičius >500, nuo 2017 m. į metinius pranešimus įtraukia (konsoliduotą) **socialinės atsakomybės ataskaitą**, į kurią įeina informacija susijusi su tokiais klausimais:

1. aplinkosauga;
2. socialiniais ir personalo;
3. žmogaus teisių užtikrinimo;
4. kovos su korupcija ir kyšininkavimo.

Informacija apima – politikos įgyvendinimo **kontrolės, rezultatų**, pagrindinių **rizikų, susijusių su veikla ir tiekimo grandinėmis, aprašymas.**

Kuo Gairės yra svarbios NVO?

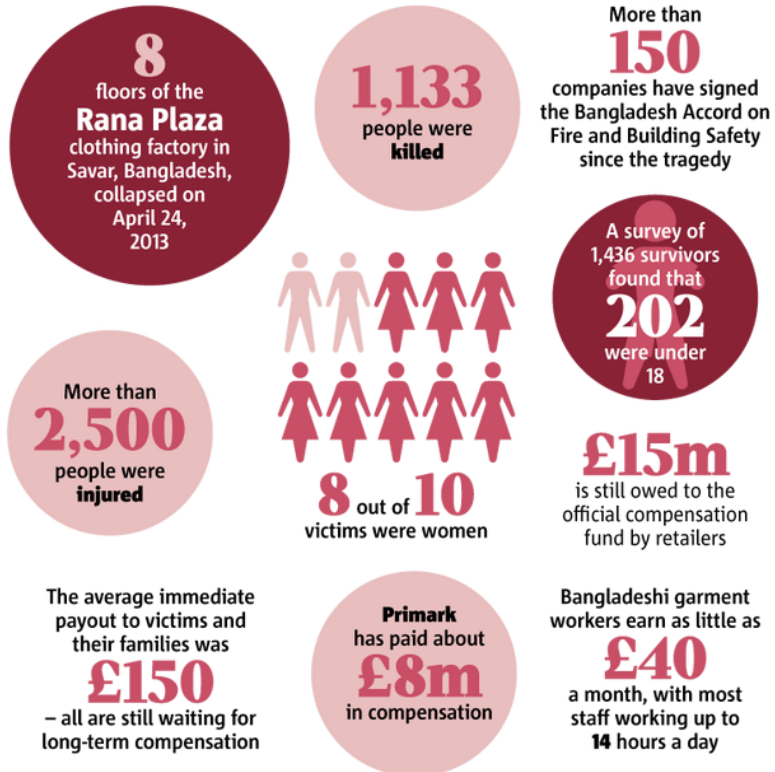
- NVO padeda užtikrinti įmonių pareiškimų apie atsakingą verslą laikymąsi arba įmonės elgesio atitiktį pareiškimams;
- NVO padeda įmonėms laikytis atsakingo verslo standartų ir nurodyti įmonei galimus veiklos trūkumus;
- Gairės yra vienintelė atsakingo verslo metodika, kuri turi jos priežiūros mechanizmą – NKC.

Kuo Gairės yra svarbios NVO?

Pavyzdžiai:

Rana Plaza ir Danijos NKC

Lietuvos NKC kontaktai

Tinklapis: <http://ukmin.lrv.lt/lt/centrai/nacionalinis-koordinacinis-centras-nkc>

Paskyra Facebook: <https://www.facebook.com/LietuvosNKC>

El. paštas: info@oecdncp.lt; andrius.bambalas@oecdncp.lt

Adresas: Lietuvos Nacionalinis koordinacinis centras
Lietuvos Respublikos ūkio ministerija
Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius

Ačiū už dėmesį.

